

Feed back till ansökan om stöd för projekt *Kreativa Jämtland Härjedalen*

Från Projekt SamRus2 vid Stiftelsen Gaaltije

Erika Unnes och Jerker Bexelius

Rollen i innovationssystemet

Projektet Kreativa Jämtland Härjedalen syftar till att stärka kapacitet och samverkan i främjarsystemet kring kulturella och kreativa branscher (KKB). Det adresserar en viktig utvecklingsfråga i regionen och är i grunden ett angeläget initiativ. Bakom ansökan står Region Jämtland Härjedalen.

I ett regionalt innovationssystem har den regionala nivån i första hand en strategisk och faciliterande roll: att sätta riktning, skapa samordning och bygga långsiktiga strukturer för innovation. Samtidigt visar analyser av innovationssystemet i Jämtland Härjedalen, bland annat av Alison Hunter, att intermediärstrukturen är svag och att kopplingen mellan strategi och operativt arbete behöver stärkas. Behovet av kapacitet hos aktörer som arbetar nära företag och värdekedjor är särskilt tydligt.

Mot denna bakgrund finns det skäl att reflektera över regionens roll som projektägare. Ett alternativt angreppssätt är att i högre grad använda projektmedel för att stärka kapacitet hos aktörer i innovationssystemet, snarare än att bygga upp operativ kapacitet inom den egna organisationen. Ett sådant angreppssätt kan bidra till att tydliggöra och på sikt renodla regionens strategiska och faciliterande roll, samtidigt som kapacitet byggs upp i aktörssystemet.

Systemperspektiv och samiskt sammanhang

Ett stärkt främjarsystem är viktigt för KKB. Samtidigt rymmer KKB olika värdekedjor och ekonomiska logiker, vilket innebär att företagens behov skiljer sig åt.

Jämtland Härjedalen är en del av Saepmie, vilket innebär att kulturella och kreativa verksamheter i regionen också verkar inom samiska geografiska och kulturella sammanhang. I regionen finns samiska företag och verksamheter som delvis relaterar till KKB, men som samtidigt verkar inom bredare sammanhang över administrativa och nationella gränser. Denna grundförutsättning synliggörs inte i projektansökan, trots att regionen är ett samiskt förvaltningsområde.

För samiska kulturuttryck är verksamheten ofta kopplad till urfolksbaserade värdekedjor som utgår från landskap, renskötsel och material, där vissa delar relaterar till KKB. Detta innebär att företagens utvecklings- och innovationsbehov inte fullt ut kan förstås inom KKB som sektor.

Samtidigt framgår det inte tydligt i ansökan vilken kunskapsgrund projektet utgår från när det gäller värdekedjor, affärslogiker och företagens faktiska förutsättningar inom KKB, eller hur denna kunskap avses utvecklas inom projektet. För att ett utvecklingsarbete ska få effekt krävs en tydlig förståelse för vilka typer av värdekedjor som finns i regionen, hur dessa fungerar och vilka behov företag inom olika delar av KKB har.

Detta gäller i särskilt hög grad för verksamheter som verkar i samiska sammanhang, där affärslogiker och värdekedjor ofta skiljer sig från etablerade modeller. Avsaknaden av en sådan analys innebär en risk att insatser inte fullt ut träffar företagens behov eller bidrar till långsiktig systemutveckling.

Samiska företags förutsättningar

Sametingets näringspolitiska program, med stöd i OECD, visar att samiska kulturella och kreativa näringar är ett växande område inom samiskt näringsliv, med potential att bidra till både innovation och sysselsättning, men också möter särskilda utmaningar kopplade till kapitalförsörjning, affärslogik och bristande systemförståelse.

Samiska företag verkar ofta utifrån kombinerade ekonomiska, kulturella och sociala mål, där verksamheten är nära kopplad till traditionell kunskap, naturresurser och andra samiska näringar. Detta innebär att företagen inte alltid passar in i etablerade modeller för företagsstöd och innovation, vilket medför en risk att de hamnar mellan olika stödstrukturer.

Mot denna bakgrund finns det skäl att anta att ett projekt som stärker främjarsystemets kunskap, samverkan och arbetssätt kring KKB också kan bidra till att förbättra förutsättningarna för samiska företag, särskilt inom de delar av verksamheten som relaterar till KKB. För att uppnå detta krävs dock att projektet i sitt genomförande och sin kunskapsutveckling inkluderar en förståelse för samiska företags villkor, affärslogiker och de urfolksbaserade värdekedjor som dessa företag verkar inom.

Koppling till andra projekt

Inom projektet SamRus2 byggs kunskap och nätverk upp kring samiska näringar och företag i regionen, inklusive samiska företag inom KKB. Här synliggörs behovet av en fördjupad förståelse för företagens utvecklingsbehov, innovationsmöjligheter och värdekedjor.

Det nästa steget är att vidareutveckla denna kunskap, med fokus på samiska företags och värdekedjors innovationsbehov och hur dessa kan kopplas till och stärka det regionala innovationssystemet.

Resultat och erfarenheter från detta arbete bör återkopplas till samiska organisationer och andra delar av Saepmie. Det är även av stor vikt att den kunskap som byggs upp om samiska företags förutsättningar, affärslogiker och värdekedjor delas med främjare och intermediärer i andra regioner. Detta kan bidra till att stärka förståelsen för samiskt

näringsliv i ett bredare sammanhang och minska risken för att samiska företag faller mellan olika stödstrukturer.

Arbetet kan därigenom bidra till att koppla samman och vidareutveckla kunskap från olika delar av innovationssystemet, där erfarenheter från utveckling av främjarsystemet relateras till konkreta behov hos samiska företag och värdekedjor och sprids i ett bredare samiskt och interregionalt sammanhang. Ett sådant arbete kan även utgöra grund för mer långsiktiga strukturer och plattformar för samverkan, kunskapsutveckling och innovation kopplat till samiskt näringsliv.

Ett utvecklingsarbete som riktar sig mot att stärka främjarsystemet inom kulturella och kreativa näringar kan därmed utgöra en viktig del i ett större sammanhang, särskilt om det genomförs av en eller flera aktörer i innovationssystemet som arbetar nära företag och värdekedjor och som har kunskap om KKB-företagens förutsättningar.

Avslutande bedömning och frågor

Mot bakgrund av ovanstående bedömer vi att initiativet att stärka kulturella och kreativa näringar i regionen är relevant och angeläget. Samtidigt är det avgörande att insatser utformas på ett sätt som stärker innovationssystemets funktion och tydliggör roller mellan strategisk nivå och operativt arbete.

Ett utvecklingsarbete inom KKB har potential att bidra till innovation, företagsutveckling och stärkt samverkan i regionen, inklusive förbättrade förutsättningar för samiska företag inom de delar av verksamheten som relaterar till KKB. För att denna potential ska realiseras krävs dock att insatser i högre grad utgår från företagens och värdekedjornas faktiska behov samt inkluderar kunskap om olika affärslogiker och sammanhang.

Mot denna bakgrund vill vi särskilt lyfta följande frågeställningar:

- Hur kan regionen i sin roll bidra till att stärka kapacitet hos aktörer i innovationssystemet som arbetar nära företag och värdekedjor inom KKB?
- Hur kan ansvar och roller mellan regionen och aktörer i innovationssystemet tydliggöras för att skapa en långsiktigt fungerande struktur för företagsnära utvecklingsarbete?
- Hur kan ett arbete inom KKB utformas så att det utgår från en tydlig kunskapsgrund kring olika värdekedjor, affärslogiker och företags behov, inklusive samiska?
- Hur kan kunskap och resultat från parallella initiativ, inklusive SamRus2, tas tillvara och integreras i regionens fortsatta utvecklingsarbete och strategiska processer?

Ett möjligt angreppssätt är att i högre grad låta utvecklingsinsatser inom KKB genomföras av aktörer i innovationssystemet som verkar nära företag och värdekedjor, med regionen i en tydlig strategisk och faciliterande roll. Ett sådant upplägg kan bidra till att stärka både genomförandekapacitet och långsiktig systemutveckling.